

Here's hoping v procesu gramatikalizace

Markéta Malá – Zuzana Nádraská (Praha)

HERE'S HOPING IN THE PROCESS OF GRAMMATICALIZATION

The aim of the paper is to examine the functional and formal features of the construction *here's hoping*. Our analysis is informed by the frameworks of construction grammar (Fried, 2010, 2013), grammaticalization (Fried, 2009; Himmelmann, 2004), subjectification (Company, 2006) and impersonalization (Siewierska, 2008). The construction seems to have developed a novel subjectified function, i.e. to express the speaker's positive expectation while retaining a degree of tentativeness and distance. The data for the analysis was excerpted from the corpus English Web 2021 (enTenTen21). The internal and external features of the construction (e.g. the (non-)deictic function of *here*, fixedness, syntactic isolation, initial position) together with the overall expansion of the semantic and pragmatic context and the gradual host-class expansion suggest that the process of grammaticalization/subjectification is currently under way (cf. Fried, 2010; Company, 2006).

KEYWORDS

grammaticalization, construction, *here's hoping*, deixis, impersonalization

KLÍČOVÁ SLOVA

gramatikalizace, konstrukce, *here's hoping*, deixe, impersonalizace

DOI

<https://doi.org/10.14712/23366591.2024.2.1>

1. ÚVOD

Článek se zabývá konstrukcí *here's hoping*, kterou ilustruje příklad (1). Slovníky uvádějí doklady jejího užití od první poloviny devatenáctého století. Nejistota dnešních uživatelů angličtiny ohledně jejího významu, jak dokládají různá online fóra (viz. příklad 2), ale naznačuje, že se její funkce změnila. Pokusíme se ukázat její rysy napříč jazykovými rovinami na pozadí formálně podobných výrazů. Naše základní otázka je, jakou má dnes *here's hoping* funkci a jak můžeme popsat proces, který postupně vede ke vzniku této nové konstrukce.

(1) **Here's hoping** it works! (teland.com)

(2) Hello, I want to be sure of what "here's hoping" means in the sentence below. Does the person say, "I hope that you come down here sometime" or "here's hoping" has a different meaning than that? Thank you. "Sending you a picture of the house and cows. I have a good place on the front porch to sit. **Here's hoping** that you will come

down sometime.” Source: *Band of Brothers* by Stephen Ambrose. serhatuygur, Aug 25, 2018.¹

Spojení *here’s hoping* uvádí Oxford English Dictionary jako jednu z formulí, které se užívají při přípitku, vedle *here’s to* (*here’s a health to*), *here’s how*, *looking (at you)*, *luck*, a dokládá jeho rané užití citacemi z roku 1910 (příklad 3 a) a 1973 (příklad 3 b). V modernějších příkladech, např. ve slovníku Merriam-Webster, který definuje *here’s hoping* jako neformální výraz vyjadřující naději, že k něčemu dojde, už ale spojení s přípitkem chybí (příklad 3 c). Zdá se, že se změnou kontextu užívání se posouvá také funkce tohoto spojení.

- (3) a. **‘Here’s hoping,’** Bucky nodded gaily. ‘I bet there will be a right lively wolf hunt.’ W. M. Raine, *Bucky O’Connor* iii. 40 (Oxford English Dictionary)
 b. Pollard ... raised his glass to her. **‘Here’s hoping.’** E. Lemarchand, *Let or Hindrance* xii. 142 (Oxford English Dictionary)
 c. **Here’s hoping** (that) it doesn’t rain. (Merriam-Webster Dictionary)

Jak ukazuje Fried (2009, s. 263), motivaci pro postupnou reinterpetaci a následnou rekatégorizaci určité jazykové formy lze hledat v užívání jazyka ve specifických kontextech komunikace. Postupnou konvencionalizaci zkoumaného výrazu je pak možné popsat v rámci přístupů označovaných jako gramatikalizace nebo konstrukcionalizace, tj. jako proces, který vede ke vzniku nových syntaktických vzorců (gramatických konstrukcí) z původně nezávislého materiálu nebo k reorganizaci materiálu stávajícího (Fried, 2010, s. 6). Jedná se o postupnou změnu opakujících se kolokačních vzorců, během níž se krok za krokem přizpůsobují jejich jednotlivé rysy, které utvářejí výslednou podobu dané konstrukce (ibid., s. 7).

Gramatikalizaci zde chápeme široce, jak ji vymezuje Fried (ibid.), jako „proces konvencionalizace, pro který je klíčové, že spočívá v rozšíření sémanticko-pragmatických kontextů užívání daného gramatikalizovaného prvku a může zahrnovat některé dodatečné změny, včetně rozšíření hostitelské třídy (tj. nové chování se rozšíří ze specifické podtřídy na všechny vhodné členy dané třídy), rozšíření syntaktického kontextu, v němž se daný prvek užívá, typologické obecnosti, a potenciální subjektifikaci“ (srov. Himmelmann, 2004, s. 32–33). Ne všechny tyto změny se musí vždy uplatnit. Subjektifikaci je možné ve vztahu ke gramatikalizaci popsat jako „ukotvení významu v hodnocení situace mluvčím“ (Brinton a Traugott, 2005, s. 108), posun od významu objektivního, deskriptivního, který je vzhledem k mluvčímu externí, k významu subjektivnímu, nedeskriptivnímu, který je vzhledem k mluvčímu interní, přičemž tyto významy a funkce bývají „explicitně formálně kodifikovány“ a stávají se „symbolickými“ a „vysoce konvencionalizovanými“ (Company, 2006, s. 98).

¹ Dostupné online na adrese: <https://forum.wordreference.com/threads/here%E2%80%99s-hoping.3492075/> (poslední přístup: 18. 2. 2024)

2. DATA

Abychom se mohly opřít o dostatečné množství současného materiálu, byla všechna data excerpována z korpusu English Web 2021 (enTenTen21), dostupného prostřednictvím rozhraní Sketch Engine. Korpus obsahuje internetové texty z let 2021–2022 vybrané a semi-manuálně zkontrolované tak, aby obsahovaly data vhodná pro lingvistický výzkum. Jeho velikost je 52.268.286.493 slov (61.585.997.113 tokenů). Korpus je lematizovaný a morfologicky označovaný (modifikovaný English Tree Tagger).

Zaměřily jsme se na řetězce, kde *here's* stojí v iniciální pozici ve větě, tedy po interpunkčním znaménku, které může označovat konec věty (. ? ! : závorky, uvozovky), nebo po jiných symbolech (např. emotikonech), po koordinátorech (*and*, *but*), nebo adverbíích s funkcí konektorů (např. *so*, *however*). Základní CQL dotaz byl formulován takto: [tag="SENT|CC|,|RB|:(|)|\"|SYM"] [lemma="here"] [word="is|'s"]. Další dotazy vycházejí z této základní formulace. Detailní analýza konstrukce *here's hoping* se opírá o 300 dokladů, které byly excerpovány pomocí základního dotazu doplněného o slovní tvar [word="hoping"]. Výsledky dotazu byly automaticky randomizovány a bylo použito prvních 300 relevantních dokladů.

3. KONSTRUKCE *HERE'S HOPING* NA POZADÍ FORMÁLNĚ OBDOBNÝCH STRUKTUR

Konstrukci² *here's hoping* můžeme popsat na pozadí obdobných syntagmatických řetězců, s nimiž sdílí formální (syntaktické a morfologické) vlastnosti. Iniciální *here's* je v korpusu enTenTen doloženo v následujících řetězcích:

- a. *Here's* + nominální fráze, např. *Here's your chance*
- b. *Here's* + nominální vztahná věta, např. *Here's what you have to do*
- c. *Here's* + předložková fráze, např. *Here's to the next 140 years*
- d. *Here's* + slovesný tvar zakončený na *-ing*, např. *Here's hoping*

Formálně se řetězce a. — d. navzájem liší typem komplementu a zastoupením tvarů slovesa *be*. Vedle redukovaného tvaru třetí osoby singuláru prézenta připouštějí různou měrou tvary neredukované a tvary třetí osoby plurálu prézenta.³ Na základě gra-

2 Termín konstrukce používáme tak, jak ho vymezuje s odkazem na Croftovu definici (Croft, 2001, s. 18, cit. *ibid.*) Fried (2013, s. 11) v rámci konstrukční gramatiky, kde „se [...] zobecnění o jazykové struktuře formulují pomocí konstrukcí-znaků, neboli elementárních asociací mezi formou a významem, které jsou aspoň zčásti arbitrární“.

3 Stranou zde necháváme spojení typu *Here was I ...*, kde *here* ztrácí do značné míry svůj lokativní význam a konstrukce neslouží k vyjádření prostorového významu, nýbrž jako stylistický prostředek s funkcí uvádění referenta do děje ve vyprávění; v tomto případě je možná varianta i bez invertovaného slovosledu. V této funkci lze najít paralelu s proximálním demonstrativem *this* (Quirk a kol., 1985, s. 374–375 pozn.; Huddleston a Pullum, 2002, s. 1390).

matické shody je také v některých případech možné chápat *here* jako podmět a jinde spíše jako adverbiale (srov. Huddleston a Pullum, 2002, s. 1389–1390).

Spojení *here's* + nominální fráze bývá srovnáváno s existenciální konstrukcí s iniciální *there*. Quirk a kol. (1985, s. 1380) poukazují na podobnost příkladů typu *Here's the milkman* a *There's the book I want*. V obou případech invertovaný slovosled umožňuje postverbální postavení rematické nominální fráze. Slovosled je možné změnit (viz *The milkman is here*, *The book is there*) a *here* a *there* pak představují rematická lokativní adverbiale. V existenciálních konstrukcích má *there*, na rozdíl od uvedených příkladů, syntaktickou funkci podmětu a nemá lokativní význam (Quirk a kol., 1985, s. 1405).⁴ Jak ukazuje Dušková a kol. (2006 [1988], s. 392), „[f]unkční odlišnost adverbialního a podmětového *there* je zřejmá z možnosti výskytu obou v téže větě“. Za zmínku stojí v této souvislosti příklady, které obsahují dva výskyty *here*, každý s jinou funkcí. Zatímco *here*₂ v příkladu (4) odkazuje kataforicky k následujícímu textu, funkce *here*₁ je spíše ‚prezentační‘, podobná funkci podmětu *there* v existenciálně-lokativní konstrukci.

- (4) *Hello everyone, here₁ is my first post here₂. I want to know about DownloadAndSave from Erel, is this Sub <<DownloadAndSave> > is called automatically when the user wants to download a file? Thank you, your help will be appreciated (b4x.com)*

Iniciální *here* se podobá *there* také pokud jde o shodu slovesa *be* s následující nominální frází. Jak u *there*, tak u *here* se přísudkové sloveso *be* obvykle shoduje v čísle s touto frází (chápanou jako ‚vlastní podmět‘ v případě *there*). Zejména v mluveném a neformálním jazyce je ale často náležitý plurálový tvar v přítomnosti nahrazován kontrahovaným tvarem singuláru (př. 5 a, b). Spojení *there's*, resp. *here's*,⁵ tak představuje „jedinou fixní jednotku“ (Biber a kol., 2021, s. 188).

- (5) a. *Gary, there's apples if you want one.* (Biber a kol., 2021, s. 188)
b. *Here's your shoes.* (ibid.)

Pokud jde o funkční rysy, můžeme u různých typů řetězců s iniciálním *here's* mluvit o různém druhu deixe *here* v závislosti na komunikativní funkci celého spojení. Počáteční adverbium *here*, které sdílí všechny řetězce, je samo o sobě bez pojmového obsahu a významu nabývá pouze ve vztahu k entitě, ke které se vztahuje (Hirschová, 2013, s. 55–56); funguje jako typický deiktický prostředek, a to v různých typech deixe. V případě situační deixe odkazuje na místo v mimojazykové skutečnosti bez předchozího výskytu referenta v textu a jako prostředek proximální deixe má orientaci na mluvčího; deiktický význam lze určit pouze vzhledem k místnímu určení dané pro-

4 Interpretaci *there* jako podmětu opírají Quirk a kol. (1985, s. 1405) o jeho užívání v tázacích dovětcích, zjišťovacích otázkách (např. *Is there any more soup?*) a nefinitních polovětných konstrukcích (např. *I don't want there to be any misunderstanding.*) Podporuje ho také gramatická shoda se singulárem slovesa *be* v neformální angličtině, např. *There's some people in the waiting room.*

5 Podobnou tendenci zaznamenali Biber a kol. (2021, s. 188, 193) také u *where's* a *how's*.

mluvy a příslovce typicky funguje jako příslovečné určení (Biber a kol., 2021, s. 558; Quirk a kol., 1985, s. 1449 pozn., s. 1450); Halliday a Hasanová (1976, s. 58–59) hovoří v tomto případě o funkci exoforické.⁶ Kromě typického využití jako prostředku deixe prostorové může *here* vyjadřovat i význam časový a lze jej v tomto případě nahradit výrazem *now* (*I've now been lecturing for over an hour. I'll stop here since you all look tired.*) (Quirk a kol., 1985, s. 1453 pozn; Huddleston a Pullum, 2002, s. 1549).⁷

Deixe situační má velmi úzký vztah k deixi textové, protože „i text má svůj aspekt prostorový (odkazujeme např. na to, co bylo uvedeno výše nebo co bude uvedeno níže) a aspekt časový, v jehož rámci musíme rozlišovat pohled produktora textu [...] a pohled vnímatelský. Produktor textu odkazy na již realizovaný text nebo upozorněním na následující pasáže svůj text organizuje a usnadňuje v něm adresátovi orientaci“ (Hirschová, 2013, s. 117). V případě textové deixe funguje *here* jako adverbální proforma, rekapituluje výraz v blízkém textu a redukuje gramatickou komplexnost; nese význam „na tomto místě“ a jeho interpretace je, v případě anafory, přímo odvislá od významu či reference antecedentu (*The main stadium was almost finished. Here, on the opening day of the games, participants from every country would parade.*) (Huddleston a Pullum, 2002, s. 68, 1453–1454, 1549–1550; Biber a kol., 2021, s. 74). Kromě identifikace antecedentu jsou pro anaforické užití *here* relevantní ještě další faktory, např. osobní zainteresovanost mluvčího nebo podmínka identického mluvčího, tzn. výpovědi obsahující antecedent a *here* jsou produkovány stejným mluvčím (Fretheim a kol., 2011, s. 252–254).⁸ *Here* je podobně jako *this/these* též zdrojem kataforického odkazování „dopředu“ (Halliday a Hasan, 1976, s. 68, 75; Hirschová, 2013, s. 114). Na rovině textu může *here* také odkazovat k abstraktnějším entitám, např. k větě či části textu různé délky, a to jak anaforicky, tak kataforicky (*Here's the news.*) V případě, že *here* odkazuje k delšímu textovému segmentu, jeho význam ztrácí svůj lokativní charakter a lze jej parafrázovat jako „v tomto ohledu“ (Halliday a Hasan, 1976, s. 74–75; srov. Quirk a kol. 1985, s. 1461–1462).

3.1 HERE'S YOUR CHANCE

Ve spojení *here's* + nominální fráze nemusí být slovesný tvar redukováný. Sloveso *BE* může být v singuláru i v plurálu prézenta a shoduje se obvykle v čísle s řídícím členem následující nominální fráze (příklady 6 a, b). Na druhé straně doklady typu (6 c) ukazují, že spojení *here's* může mít podobu ustáleného nekompozitního výrazu, kde číslo slovesa *BE* nezávisí na čísle následujícího substantiva (Biber a kol., 2021, s. 188).

6 Jak uvádí Huddleston a Pullum (2002, s. 1549), vnímání fyzické lokace není zcela objektivní a je odvislé od konkrétní konceptualizace blízkosti mluvčím (srov. Fretheim a kol. (2011) deiktické versus token-reflexivní užití *here*).

7 Fretheim a kol. (2011, s. 250–252) případy metaforické extenze od prostorové k časové interpretaci nepovažují za případy deixe, ale zahrnují je pod tzv. token-reflexivní užití.

8 V případě podmínky jednoho mluvčího hovoří Gundel a kol. (1993) o tzv. „podmínce aktivace mluvčího“.

- (6) a. *Have you ever wanted to learn to play the ukulele? **Here's your chance!** On Monday July 31, professional musician Julie Stepanek will teach kids and teens some basic ukulele chords so they can play many popular songs.* (mhl.org)
- b. *You can play your part to help our bees. **Here are a few simple tips:** (1) Plant a section of your garden especially for the bees.* (2u.ie)
- c. ***Here's some pictures** from our local tour boat ride.* (lnr.net)
- d. *This year we went to Andalusia, in the South. **Here are a lot of beautiful cities,** and it also has great landscapes.* (bamjam.net)

Here je zde buď prostředkem kataforického textového odkazu (příklady 6 a, b; často uvozuje různé seznamy), nebo odkazu na neverbální části webové stránky, fotografie, mapy, schémata apod. (příklad 6 c). V této prezentační funkci může být *here* nahrazeno ukazovacími zájmeny (Huddleston a Pullum, 2002, s. 1390). Hraje roli „metadiskurzivního ukazatele“, jehož referenci lze parafrázovat jako „na tomto místě v (aktuálním) textu či diskurzu“ (Fretheim a kol., 2011, s. 249–250). *Here* může odkazovat také zpět v textu. V příkladu (6 d) jde o anaforický preponovaný lokativní komplement spojený s inverzí podmětu a přísudku (Huddleston a Pullum, 2002, s. 1389; srov. Biber a kol., 2021, s. 918).

3.2 HERE'S WHAT YOU HAVE TO DO

Ve spojení s vedlejší větou převládá redukovaný tvar 3. osoby singuláru slovesa *BE* (72 % dokladů). Závislá nominální vztahná věta je nejčastěji uvozena *what* nebo *how*; přísudek je tvořen určitým tvarem slovesným nebo infinitivem. *Here* odkazuje kataforicky k následujícímu textu. Vedlejší věta často uvozuje instrukce (příklad 7 a), ale nacházíme také — podobně jako u spojení s nominálními frázemi — shrnutí a seznamy (často toho, co mluvčí udělal, řekl, zjistil apod., příklad 7 b). Je to dobře vidět i na nejtypičtějším kolokátech:⁹ zájmena *you* a *it* (např. *Here's how it works*), infinitivní částice *to* a slovesné tvary *works*, *can*, *do* nebo *need* se pojí s funkcí instrukcí; zájmena první osoby a slovesné tvary *looks*, *happened*, *said*, *found* jsou typické pro druhou, shrnující funkci.

- (7) a. *It's described as being able to energize the body, clarify the mind and "clear away the clouds." **Here's how to do it:** Sit up tall, and relax your shoulders. Keep your mouth closed and inhale rapidly through your nose with quick, short breaths (exhale quickly as well).* (nm.org)
- b. ***Here is what I found:** I believe this tells us a lot about how far society needs to go in terms of understanding one another, and how little our old ideas about caring, control and cooperation have really helped us.* (eqi.org)

⁹ Pokud není uvedeno jinak, uvádíme signifikantní kolokace na základě skóre Log-likelihood, ve vzdálenosti 1 až 3 slov vpravo od klíčového slova.

3.3 HERE'S TO THE NEXT 140 YEARS

Následuje-li po *here's* předložka, v 94 % dokladů se jedná o předložku *to* a konstrukce má funkci přípitku nebo podobného přání (příklad 8, srov. Quirk a kol., 1985, s. 852). Převládá redukovaný tvar slovesa *BE*; tvar *here is* je zastoupen jen ve 5,1 % dokladů¹⁰ s předložkou *to*. Signifikantními kolokáty jsou kvantifikátory (*more, another, many, all*), adjektiva *next, great, future, happy, good, new, successful* nebo substantivum *year/years*; ze zájmen pak *you/your*; mezi typickými kolokáty je i vykřičník.

(8) **Here's to the next 140 years!** *May there still be some who stand like those warriors did in Mobile last Friday against enemies of the South.* (hnn.us)

3.4 HERE'S HOPING (+ KOMPLEMENT)

Nyní se pokusíme popsat konstrukci *here's hoping* s cílem vymezit její funkci a charakterizovat formální, sémantické a pragmatické vlastnosti jejích jednotlivých konstituentů.

Celková frekvence řetězce *Here + 's/is hoping* v iniciální pozici ve větě je v korpusu enTenTen 48.220 výskytů (0,78 výskytů na milion tokenů). Následující popis vychází z detailní analýzy 300 dokladů této konstrukce (viz. oddíl 2). Začneme popisem slovesné fráze. Obecně lze považovat sloveso *hope* za tranzitivní sloveso, jehož komplement může mít několik realizačních forem, např. infinitiv *s to* (*Did she hope to marry him?*), finitní vedlejší větu, popř. uvozenou spojkou *that* (*We hope the rest of this book will provide the answers to your problems.*), předložkovou frází *s for* (*I just hope for some change for the better.*) nebo substituční proformy *so/not* (*I hope so/not.*); v mediální a finální pozici může *I hope* také fungovat jako parentetický komentář mluvčího (Herbst a kol., 2004, s. 393).

komplement		celkem	[%]
obsahová věta	asyndetická	189	63,0%
	se spojkou <i>that</i>	57	19,0%
bez komplementu		25	8,3%
předložková fráze (<i>for</i>)		24	8,0%
infinitivní věta		3	1,0%
jiné (<i>so</i> , nominální fráze)		1	0,7%
celkem		300	100,0%

TABULKA 1. Komplementace slovesa *hoping*

¹⁰ Tato „přípitková“ konstrukce *here's/is to* (37.115 výskytů) je výrazně méně frekventovaná než spojení s vedlejší větou vztahnou (828.603 výskytů). Celkovou frekvenci spojení s nominální frází je kvůli variabilitě struktury fráze (např. determinátory realizované členy, zájmeny, číslovkami nebo s nulovou realizací) obtížné vyčíslit — převyšuje však 1,5 milionu výskytů.

Z našich dokladů vyplývá, že nejčastějším typem komplementu, který následuje po (*here's*) *hoping*, je vedlejší věta obsahová (celkem 82% dokladů), která je ve většině případů (76,8% vedlejších vět) připojena ke slovesu *hoping* asyndeticky (příklad 9 a). Frekvenci jednotlivých typů komplementace uvádí Tabulka 1.

(9) a. **Here's hoping** I can keep up! (nexttownover.net)

b. *This month so far the non-flash have outweighed the flash, but Im not sure I can do that every week. Here's hoping!* (havingwritten.com)

Zajímavé jsou příklady bez komplementu (8,3 % dokladů, příklad 9 b), které se blíží fixní formulí a jejichž interpretace je závislá na kontextu. Absence komplementu může poukazovat (spolu s dalšími aspekty) na počínající proces gramatikalizace. Nepřítomnost komplementu lze vnímat jako redukci „množství syntaxe“, „ztrátu normálních syntaktických vlastností“ a jako „syntaktickou izolovanost“, která je přirozeným důsledkem odklonu od funkce deskriptivní k funkci evaluativní (Company, 2006, s. 99).¹¹ Díky absenci komplementu také získává predikace v konstrukci vyšší míru autonomie (ibid., s. 103). Velké „množství syntaxe“, neboli velká strukturní „zatíženost“, je v obráceném poměru k zatíženosti na poli pragmatiky a vyjadřování subjektivního významu: formy, které získají nový pragmatický, subjektivní význam, zároveň ztrácí svoji ohebnost a flexibilitu a dochází ke ztrátě či oslabování jejich syntaktických vlastností (např. tranzitivní slovesa ztrácí svůj původní repertoár argumentů). Jelikož mluvčí užívá subjektivizovaných forem k vyjádření úhlu pohledu a k evaluaci, jsou tyto formy syntakticky chudé; syntaktická izolovanost jde tedy ruku v ruce se subjektifikací (ibid., s. 99, 115).

Vedle možnosti užití bez komplementu můžeme u konstrukce *here's hoping* pozorovat i ztrátu flexibility. Řetězec obsahuje tvar slovesa BE ve třetí osobě singuláru prostého přezenta. Ve většině dokladů (96,3 % v celém korpusu enTenTen) je tvar kontrahovaný. Také ztráta schopnosti variace ve vyjadřování času a aspektu je jedním ze znaků procesu subjektifikace (Company, 2006, s. 100).

Jako další z vnitřních vlastností, které považujeme za relevantní pro funkci celé konstrukce, lze zmínit její situační zapojenost. Ta se projevuje zřetelně v povaze podmětu větného komplementu slovesa *hoping*. U větných komplementů (finitivních a infinitivních vedlejších vět) má podmět typicky určitou referenci (93,6 % těchto dokladů) — je vyjádřený vlastními jmény (příklad 11 b níže), apelativy s determinátory, které signalizují určitou referenci (*this* v příkladu 10 a), nebo zájmeny. Doklady neurčité nebo generické reference nebo formálních podmětů *it* a *there* jsou řídké (celkem 6,4 % dokladů). Výskyt podmětu s určitou referencí lze vysvětlit tak, že mluvčí vyjadřuje svůj postoj ke skutečnosti, kterou sdílí s adresátem. V případě podmětu

11 Dle Companyové (2006, s. 99–100, 115) koresponduje syntaktická izolovanost kromě ztráty komplementu i s dalšími obecnějšími syntaktickými vlastnostmi, např. sníženou schopností konstrukce vstupovat do formálních/funkčních vztahů s jinými konstrukcemi, sníženou schopností tvořit subkategorie, omezenou možností parafráze nebo substituce synonymy, omezenou možností přijímat modifikátory nebo přítomností pauzy na začátku a na konci konstrukce.

vyjádřeného zájmem 1. osoby singuláru (4,4 % dokladů, příklad 9 a) se tato skutečnost týká přímo mluvčího, u podmětu vyjádřeného zájmem 2. os. se týká adresáta (9,2 % dokladů, příklad 10 b).

- (10) a. **Here's hoping** this talented director finds his way next time out... with the feature-length "Starsky & Hutch." (neumu.net)
 b. **Here's hoping** you can get this cleared up soon and with as little damage to your wallet as possible. (s8.org)

Přání nebo naděje mluvčího jsou typicky orientovány k širší přítomnosti nebo k budoucnosti. To se projevuje užitím přítomného (66,3 %, příklad 10 a) nebo budoucího času (16,2 %, příklad 13 b) v komplementech tvořených finitní vedlejší větou a příslovecnými určeními v komplementu a v bezprostředním kontextu konstrukce (*next time* v příkladu 10 a, *soon* v příkladu 10 b). Minulé časy (préteritum a perfektum) jsou zastoupeny okrajově (4,9 %). V komplementu *hoping* a v blízkém okolí konstrukce lze najít také výrazy s postojovými/modálními významy, např. modální slovesa *can* a *may* (příklad 10 b) nebo výrazy *I'm not sure* (příklad 9 b), *I bet* (příklad 12 a), *I certainly hope* (příklad 13 b).

Poslední složkou, jejíž funkci je nutné popsat v rámci charakteristiky vnitřních vlastností konstrukce, je adverbium *here*. Jak bylo ukázáno výše, může u *here* docházet ke ztrátě základního (lokativního) významu a k extenzi na rovinu časovou, diskurzivní nebo postojovou, přičemž základní rozlišení mezi proximální a distální deixí zůstává zachováno.¹² Zdá se, že v případě konstrukce *here's hoping* je funkce *here* spojená s vyjadřováním postojů. Huang (2019, s. 206–207) hovoří přímo o „emocionální deixi“, kterou charakterizuje jako „druhotné užití deixe“, které slouží k vyjadřování „emocionální blízkosti nebo vzdálenosti mezi deiktickým centrem, obvykle mluvčím, a entitou, k níž se referuje“. Výrazy prostorové blízkosti, např. zájmena, vyjadřují empatii ze strany mluvčího, kdežto prostředky distální deixe vyjadřují emocionální odstup (srov. též Halliday a Hasan, 1976, s. 60–61, 75; Fretheim a kol., 2011, s. 252–254). Chouit (2021), Cornish (2011) a Glover (2000) ukazují, že prostředky proximální deixe fungují jako komunikativní strategie, protože usnadňují vyjadřování perspektivy mluvčího a jeho subjektivního názoru.

Extenze konceptu prostorové blízkosti obecně na rovinu postojovou se zdá být pro interpretaci *here* ve struktuře *here's hoping* obzvláště důležitá. Jak vyplývá z uvedených příkladů, konstrukce se používá k vyjadřování naděje či očekávání mluvčího, jde tedy o prostředek vyjadřování subjektivního (pozitivního) postoje mluvčího

12 Quirk a kol. (1985, s. 184 pozn.) poznamenávají paralelu mezi proximálním *here* a přítomným časem a distálním *there* a časem minulým. Podobné rozlišení lze též najít mezi *this*, které je asociováno s přítomností či budoucností, a *that*, které je asociováno s minulostí (Halliday a Hasan, 1976, s. 60–61). V případě textové deixe (endofory) může být koncept blízkosti/vzdálenosti prostředkem realizace mechanismu střídání participantů v dialogu: prostředky proximální deixe se užívají k odkazování k výpovědi mluvčího (*this*, *here*) a prostředky distální deixe k odkazování k předchozí promluvě adresáta či mluvčích ostatních (*that*, *there*) (Halliday a Hasan, 1976, s. 60; Fretheim a kol., 2011, s. 252–253, 274–276; srov. Gundel a kol., 1993; Lakoff, 1974; Glover, 2000).

ohledně nějaké události v širší přítomnosti či budoucnosti. K takovému významu konstrukce jako celku může *here* potenciálně přispívat na základě asociace mezi proximální deixí a perspektivou a subjektivitou mluvčího na rovině emocionální. Otázka deiktické funkce *here* je otevřena níže.

S postojovou funkcí konstrukce koresponduje řada evaluativních výrazů v komplementu *hoping* a v blízkosti konstrukce, které přispívají k navození perspektivy mluvčího a k vyjádření jeho postojů. Přestože nebylo našim cílem provést systematickou analýzu evaluativních prostředků, je příhodné uvést několik ilustrativních příkladů: *safe, well*, vykřičník v příkladu (11 a); *disappointed, pleased* (příklad 11 b). Další evaluativní výrazy v komplementu a blízkém okolí konstrukce lze najít i v ostatních dokladech (např. *this talented director* 10 a, *as little damage as possible* 10 b, *decent, a huge feast* 12 a, *a good idea* 12 b).

- (11) a. *Fishing Friends, here's hoping that this Report finds you safe and well and adapting to the New World we're living in!* (dandom.com)
 b. *That said, for as disappointed as we all are in Lopez today, I'm equally pleased by Rodon not walking anyone today. Here's hoping Rodon can keep this up.* (soxtalk.com)

Posledním aspektem, kterým bychom se chtěly zabývat, jsou vnější vlastnosti konstrukce *here's hoping*, tedy její pozice v kontextu a její kombinační potenciál, tzn. její schopnost vstupovat do gramatických vztahů s jinými strukturami. Konstrukci *here's hoping* často bezprostředně předcházejí indikátory postoje (afektu), emfáze nebo interaktivity, např. vykřičník, emotikony, citoslovce nebo vokativ (**hahahaha** v příkladu 12 a, *Fishing Friends* v příkladu 11 a).

V případě, že se konstrukce nachází v závorce (příklad 12 b), je bez komplementu a má charakter parentetického komentáře mluvčího.

- (12) a. *Hey...it's your blog...you can tell the story however you want! *hahahaha*. Here's hoping your Thanksgiving is at least decent. I bet your mom will be putting out a huge feast next year for you...patience.* (rooba.net)
 b. *A pink ladies bomber jacket may be worn by Becca (here's hoping) and we thought it might be a good idea to set a loose peach/purple theme ...* (anyother-woman.com)

Ve většině případů (71,3%) stojí *here's hoping* po koncové interpunkci. V ostatních případech nacházíme obvykle koordinátory (*and, but*) a adverbialní konektory (*anyway, now, so*, příklad 13 b). V příkladu (13 a) je zajímavé, že v přechozích složkách koordinace užívá mluvčí zájmena 1. osoby *I*, a to i pro vyjadřování afektivního postoje (*I really enjoyed... can't wait for*), ale pro vyjádření (nejisté) naděje do budoucnosti volí tentativnější a méně subjektivní konstrukci s neosobním podmětem (podobně též 11 b výše).

- (13) a. *I really enjoyed following this project and can't wait for the next one — here's hoping you lean towards a box project.* (needlenthread.com)

b. and I certainly hope to go again, so **here's hoping** that Deadline 2022 will be a goer. (pouet.net)

Převládající počáteční pozici¹³ je opět možné dát v souvislost se subjektifikací — subjektifikované výrazy mají typicky dosah přes propozici, a přestože jsou z hlediska pozice flexibilní, jejich typické umístění je na počátku (Company, 2006, s. 102).

Konstrukci *here's hoping* jsme popsaly na základě kombinace jejích vnitřních a vnějších vlastností a její funkce. Současně ale konstrukce představuje produktivní ‚šablonu‘, v níž pozice slovesného *-ing*-ového tvaru může být obsazena různými slovesnými lexémy, které jí odpovídají sémanticky. V korpusu enTenTen najdeme 59.728 dokladů sekvence *here is/s + -ing*-ový tvar slovesa (0,97 výskytů na milion tokenů). Vedle nejfrekventovanějšího *hoping* (80,7% všech dokladů tohoto řetězce), jsou na stejné pozici nejčastěji slovesa *wishing, looking, going, betting, taking, presenting, praying, guessing, getting, using, making, sharing, being, working, doing, living, trying, saying, thinking* (řazená podle frekvence, 3.499 — 59 výskytů, 5,9% — 0,1% konkordance).

Řada těchto sloves spadá do stejného sémantického rámce jako *hoping*. Můžeme je označit jako slovesa vyjadřující ‚touhu‘:¹⁴ proživatel („experienter“) touží po tom, aby došlo k nějaké události, respektive touží po jejím výsledku. Obecně se jedná o události, k nimž ještě nedošlo, ale proživatel věří, že by byl šťastnější, kdyby k nim došlo, doufá tedy v nějakou změnu, která může zahrnovat dalšího účastníka děje. Se všemi těmito slovesy iniciální *here* odkazuje na mluvčího jako na proživatele.

Nejfrekventovanější z těchto sloves, *wishing*, se užívá jako přání orientované k adresátovi (příklad 14). To dokazují signifikantní kolokáty: zájmena označující adresáta *you, all, everyone, yours*; pozitivně evaluativní adjektiva (včetně superlativů) *happy, happiest, best, speedy, great, merry*, intenzifikátor *very*, substantiva *luck, success*.

(14) *Happy Birthday, Greg, and bazillions more. Here's wishing you a pleasant, cheerful, spirit-rebounding day.* (s8.org)

Můžeme sem zařadit i *looking* v těch případech, kde se pojí s *forward to* nebo *to* jako frázové sloveso, jehož význam (anticipovat, očekávat nějakou budoucí událost, obvykle dychtivě, nedočkavě) je blízký *hope* (příklad 15 a). Jinou funkci má ve spojení *Here's looking at you*, což je ustálená formule užívaná při přípitku (příklad 15 b).

(15) a. *If you need help with any of the above, I would be more than happy to point you in the right direction. Here's looking forward to seeing you in Hannover next year.* (cnybj.com)

13 Není možné ověřit pozici u všech výskytů *here's hoping* v celém korpusu enTenTen, ale jistým vodítkem může být počáteční majuskule *Here's* v 70,6% dokladů. Proto byl také výchozí CQL dotaz formulován tak, aby postihl výskyt konstrukce na začátku věty, včetně případů, kdy je *here's* psáno s malým písmenem.

14 ‚Desiring‘: <https://framenet2.icsi.berkeley.edu/fnReports/data/frameIndex.xml?frame=Desiring>

b. *Thanks for visiting our clubs' web site. **Here's looking at you.** Cheers!* (zlosk.com)

Podobnou funkci, vyjádření naděje mluvčího (s různým stupněm přesvědčení o tom, že se daná událost uskuteční), mají také *here's betting* (příklad 16), *praying, guessing, keeping my fingers crossed, trusting*.

(16) *So even though "The Hohmann Transfer" is not available yet, **here's betting** it will be soon. Mark down Tom Sylvester's name and the title and prepare to wait a bit — but only a bit — for a hot new techno-thriller.* (davis.ca.us)

Výskyt sloves s podobným významem jako *hope*, ač se značně nižší frekvencí, lze vidět jako proces rozšiřování hostitelské třídy v rámci gramatikalizace, kdy se nové chování rozšíří na další vhodné členy dané třídy (Fried, 2010, s. 7).

Po slovesných tvarech *hoping, wishing* a *looking* frekvence jednotlivých typů sloves prudce klesá.¹⁵ Slovesa, která nespádají do výše uvedeného rámce, můžeme rozdělit do dvou skupin. První skupina, např. *using, making, taking (a closer/quick look at)*, má ve spojení s *here's* stejnou funkci jako řetězce s nominální frází nebo vedlejší nominální vztaznou větou (skupiny 3.1 a 3.2). *Here* je prostředkem kataforického odkazu (příklad 17).

(17) *How you can Microwave Yams Short promptly? **Here's using** your microwave to obtain your yams table- or recipe-ready within a few minutes.* (bestcookideas.com)

Druhá skupina zahrnuje slovesa myšlení a komunikace, např. *thinking, wondering, trying, saying, sending* (příklady 18 a, b). Podobně jako u *here's hoping* zde pozorujeme posun *here* do oblasti personální deixe. Konstrukce ale neodkazuje k budoucnosti a má jinou funkci než *here's hoping*.

(18) a. *Now I'm going to try and send you an email — who knows if it gets to you but **here's trying!*** (mylifeasannie.com)
 b. *Two desperate teams ready to start the week out. **Here's thinking** the Colts have one more bullet left in their gun.* (jetsgab.com)

4. **HERE'S HOPING** A VÝRAZY S PODOBNOU FUNKCÍ

V poslední části článku bychom chtěly uvažovat o užití konstrukce *here's hoping* na pozadí struktur s obdobnou funkcí. Jak uvádí Fried (2017), konstrukce neexistují izolovaně, ale „shlukují [se] v sítích, na základě podobnosti a částečného sdílení rysů (ať už formálních n. významových, n. jejich kombinace)“. Srovnání *here's hoping* s ostatními formálně podobnými strukturami, tj. s iniciálním *here's* a různým typem doplnění,

¹⁵ Stoupá také počet ‚false positives‘, dokladů, které odpovídají formálně formulaci dotazu, ale jsou součástí jiných řetězců.

bylo provedeno výše. Z významového hlediska, tzn. z hlediska funkce vyjadřování naděje a očekávání, může být relevantní srovnání konstrukce *here's hoping* s průběhovými tvary slovesa *hope* (*BE hoping*) a s existenciální konstrukcí *there BE*.

V korpusu enTenTen21 je spojení *BE hoping* doloženo v 987,582 dokladech (16,04 výskytů na milion tokenů), nejčastěji v přítomném čase (64,5% dokladů), s podmětem *I* (43,7% konkordance) a komplementací infinitivní nebo finitní obsahovou větou (příklad 19).

- (19) ***I'm hoping*** *I can contribute to this forum by answering questions or sharing new trends/statistics that come to light from collaborative solar number-crunching!* (solarpaneltalk.com)

Sloveso *hope* spadá, spolu s *expect*, *think* a *wonder*, do třídy stavových sloves, jejichž frekvence v průběhových tvarech se mezi lety 1990 a 2010 signifikantně zvýšila (v běžně mluvené britské angličtině přesahuje 5 výskytů na milion slov). Rautiohanová a Fuchs (2020) dávají tento nárůst do souvislosti s demokratizačními tendencemi v současné britské angličtině: všechna tato slovesa slouží jako prostředky tentativního a zdvořilého vyjadřování a umožňují mluvčímu vyhnout se aktům, které ohrožují tvář, a situacím, v nichž by se projevily rozdíly mezi mluvčím a adresátem. Pokud ponecháme stranou možné rozdíly v klasifikaci slovesných tvarů v obou slovesných frázích (*here's hoping* versus *I'm hoping*), najdeme rozdíly i na funkční rovině. Přes tentativnost vyjádření indikuje *I'm hoping* díky explicitně realizovanému personálnímu podmětu vyšší míru subjektivity a zainteresovanosti mluvčího. Naopak konstrukce *here's hoping* obsahuje podmět impersonální, mluvčí a zároveň nositel vyjadřovaného postoje je v důsledku absence explicitní reference upozaděn. Dochází tak k odosobnění¹⁶ celé struktury, k vyjádření distance mluvčího od obsahu výpovědi a ke snížení míry zodpovědnosti (srov. Fried, 2004). Konstrukce *here's hoping* tedy vykazuje určitou míru impersonalizace. *Here* nemá zcela jasnou, jednoznačnou referenci a lze jej vidět jako formu, která plní funkci ‚expletivního‘ podmětu (Siewierska, 2008, s. 116–120; Malchukov a Siewierska, 2011, s. 2; srov. Taraldsen Medová, 2017).

V tuto chvíli se zdá být obtížné kategorizovat *here* z pohledu deixe. Pokud se díváme na funkci *here* optikou impersonalizace, můžeme hovořit o *here* jako o nereferečním (nedeiktickém) podmětu, jehož primární funkce je strukturální. Pokud postupujeme od funkce celé konstrukce, která primárně funguje na rovině postojové, můžeme *here* vidět jako jeden z funkčních komponentů této struktury, a tedy jako prostředek deiktický (prostředek emocionální nebo personální deixe). Nicméně i v případě, že se přikloníme k interpretaci deiktické, by šlo o prostředek nekanonický, který se funkčně odlišuje od typických zájmenných prostředků zejména personální deixe.

16 Zároveň je relevantní podotknout, že ztráta vědomého lidského konatele je jedním z průvodních jevů subjektifikace, který způsobuje rozvolnění vztahů mezi participanty a to, že spíše než jednotlivé konstituenty vyjadřuje subjektivní význam věta jako celek (Company, 2006, s. 101–102).

Mezi impersonální konstrukce lze na základě přítomnosti expletivního podmětu řadit také konstrukci *there BE* (Siewierska, 2008, s. 119) (příklad 20). Impersonalizace je zde vnímána jako „diskurzivní funkce“, která je založena na syntaktickém a sémantickém potenciálu popisovat procesy, aniž by byl specifikován konatel; existenciální konstrukce umožňuje mluvčímu vyjádřit objektivní a nezaujatá tvrzení bez závazku k odpovědnosti a prezentovat novou informaci jako faktickou, platnou a nespornou (Ziv, 1982, s. 757–758, cit. Afonso, 2008, s. 191; Collins, 2002, s. 6).¹⁷ Konstrukce *no* a substantivy typu *doubt*, *possibility*, *reason* apod. slouží k vyjádření úhlu pohledu mluvčího či k hodnocení platnosti propozice (Collins, 2002, s. 5). Podobně též Dušková (1999, s. 87, 96 pozn.) klasifikuje existenciální konstrukci jako impersonální na základě toho, že podmět neodkazuje k žádnému referentovi v mimojazykové realitě.

(20) *It is a combination of all these positive developments, including the determination of South Africans to deal with difficult areas, which reinforces our conviction that there is hope.* (gov.za)

Důležitým aspektem impersonalizace je, že míra upozadění konatele je závislá na zvolené impersonální struktuře (Siewierska, 2008, s. 125–126). Je otázkou, zda je možné shledávat různou míru impersonalizace i ve zmíněných konstrukcích, tj. *there BE* a *here's hoping*. Přestože obě konstrukce lze formálně charakterizovat absencí prototypického osobního podmětu a funkčně upozaděním mluvčího a vyjádřením určité míry distance či tentativnosti, je možné, že si konstrukce *here's hoping* uchovala vyšší míru subjektivity. Jistou míru subjektivity v *here's hoping* lze připustit na základě přítomnosti postojového slovesa a proximálního deiktika jakožto prostředku emocionální deixy sloužícího k indikaci perspektivy či (pozitivního) postoje mluvčího. Subjektivita tvrzení a platnost omezená na mluvčího v případě *here's hoping* se zdá být v kontrastu s faktičností a obecně přijímanou platností tvrzení vyjádřeného v *there BE* (srov. Collins, 2002; Ziv, 1982). Mohlo by tak dojít k potenciálnímu funkčnímu rozlišení mezi oběma konstrukcemi. Nižší míra impersonalizace v *here's hoping* by též korespondovala s doloženým výskytem modálních a evaluativních prostředků v komplementu či blízkém kontextu konstrukce.

5. SHRNUÍ

V našem článku jsme se pokusily popsat konstrukci *here's hoping*, která vyjadřuje naději či očekávání mluvčího vzhledem k nějaké události či adresátovi. Na základě analýzy 300 dokladů lze formulovat následující tentativní postřehy a úvahy.

Adverbium *here* v dané konstrukci ztrácí roli deiktického indikátoru na rovině prostorové, časové či textové; na základě ztráty referenční funkce jej lze vidět jako impersonální expletivní podmět, který není pravým argumentem slovesa

¹⁷ Není bez zajímavosti, že *there* je zde klasifikováno je „nedeiktické“ (Ziv, 1982; srov. Afonso, 2008).

a funguje pouze jako podmět formální, strukturální, což též souvisí s možnými změnami v repertoáru argumentů slovesa *hope*. Jako alternativní pohled se nabízí interpretovat funkci *here* v souvislosti s významy emocionální deixy, které proximální deiktické prostředky obecně často nesou, tj. pozitivním postojem a subjektivní perspektivou mluvčího. Postoj a perspektiva asociovaná s mluvčím je v souladu s celkovým významem konstrukce. Na rozdíl od vyjádření s osobním podmětem je zde naděje vyjádřena tentativněji. Naopak ve srovnání s jinou impersonální strukturou, existenciální konstrukcí *there BE*, má konstrukce *here's hoping* zřejmě vyšší míru subjektivity.

Co se týče morfologických vlastností slovesné fráze, je třeba zmínit její relativně fixní charakter a minimální možnost modifikace uvnitř fráze; slovesná fráze je v přítomném čase a má majoritně kontrahovanou formu.

Kromě impersonálního podmětu se syntaktické chování slovesa *hope* liší od jiných kontextů zejména v možnosti výskytu bez komplementu. Přestože absenci komplementu lze doložit pouze v 8,3% příkladů a v ostatních případech se *hope* chová syntakticky standardně, ukazuje absence komplementu na „menší množství syntaxe“ a vyšší „syntaktickou izolovanost“, která jde ruku v ruce s vyjadřováním subjektivního významu (Company, 2006). V případě, že komplementem je finitní věta, bývá podmět v komplementu většinou vyjádřen substantivní frází s určitou referencí; sloveso bývá v přítomnosti s referencí do budoucnosti nebo může slovesná fráze obsahovat slovesa vyjadřující epistemickou modalitu. I tyto komponenty lze vidět jako funkční vzhledem k významu celé konstrukce — mluvčí vyjadřuje postoj vůči nějaké události v širší přítomnosti či budoucnosti, která je však doprovázena určitou měrou nejistoty.

Pro zjištění externích vlastností konstrukce, jinými slovy její kompatibility s ostatními gramatickými konfiguracemi (Fried, 2013), jsme posuzovaly povahu levého kontextu. Ve většině případů se *here's hoping* nachází v iniciální pozici ve větě, někdy též po koordinátorech či adverbálních konektorech. Tato „syntaktická izolovanost“ (Company, 2006) může být důsledkem toho, že konstrukce vyjadřuje primárně subjektivní nedeskriptivní význam.

Jak ukazuje Company (2006, s. 104) na datech ze španělštiny, proces subjektifikace je třeba vnímat jako kontinuum, jako postupný proces ztráty objektivního (referenčního, deskriptivního) významu a nabývání významu subjektivního, kdy se během různých vývojových stádií projevují též různé změny v chování a vlastnostech na rovině syntaktické. Přestože nechceme tvrdit, že konstrukce *here's hoping* prošla kompletním procesem gramatikalizace/subjektifikace, změny v syntaktickém a morfologickém chování slovesa *hope*, přítomnost impersonálního podmětu, celková ustálenost konstrukce a subjektivní význam vyjadřující postoj mluvčího naznačují, že tento proces může být ve svém počátku. Pro proces gramatikalizace mluví také rozšiřování hostitelské třídy (Fried, 2010), kdy byly ve zkoumaném korpusu doloženy výskyty sloves, které spadají do stejné sémantické třídy jako *hoping* a objevují se ve stejném typu postojové konstrukce (*Here's looking forward to/guessing/betting* atd.).

Na závěr se pokoušíme porovnat konstrukci *here's hoping* se strukturami s obdobnou funkcí, tj. *BE hoping* (zvláště pak *I'm hoping*) a *there BE*. Pro tento účel jsme zvolily

proces impersonalizace (Siewierska, 2008), což nám umožnilo poukázat na odlišnosti v povaze podmětu — osobní podmět (proživatel) v případě *I'm hoping* a impersonální podmět v *here's hoping* na straně jedné, a podmět asociovatelný s proximální deixí a tedy s vyjadřováním postoje a perspektivy mluvčího v případě *here's hoping* a absence této spojitosti v případě *there BE* na straně druhé. Tyto rozdíly mohou mít za následek různou míru upozadění proživatele/mluvčího a tedy i potenciální funkční odlišení těchto struktur.

Doufáme, že jsme ukázaly, k jakým změnám dochází uvnitř konstrukce *here's hoping*. Jak ale zdůrazňuje Himmelmann (2004, s. 31), gramatikalizace se týká celých konstrukcí a nikoli jejich jednotlivých elementů. Každý element prochází gramatikalizací ve svém syntagmatickém kontextu. Proces gramatikalizace je pak v podstatě procesem expanze kontextů dané konstrukce, z nichž nejdůležitější — a přítomná u všech gramatikalizačních procesů — je „expanze sémantických a pragmatických kontextů, kdy se příslušná forma začíná používat pro vyjádření nových významů“ (Pergler, 2020, s. 30). Konstrukce *here's hoping* se začíná užívat pro (tentativní) vyjádření přání a naděje mluvčího v situacích bez vztahu k úzkému kontextu přípitku. Pozorujeme tedy výraznou expanzi jejího sémantického a pragmatického kontextu, provázenou vnitřní expanzí hostitelské třídy (širší okruh sloves), rozšířením jejího syntaktického kontextu a rysy subjektifikace.

LITERATURA

- AFONSO, S. (2008): Existentials as impersonalising devices: the case of European Portuguese. *Transactions of the Philological Society*, 106, s. 180–215.
- BIBER, D. — JOHANSSON, S. — LEECH, G. N. — CONRAD, S. — FINEGAN, E. (2021): *Grammar of Spoken and Written English*. Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins B.V.
- BRINTON, L. — TRAUGOTT, E. C. (2005): *Lexicalization and Language Change*. Cambridge: Cambridge University Press.
- CHOUIT, D. (2021): Grammar as communication: a discourse grammar of deixis. *Social Sciences, Humanities and Education Journal*, 2, 2, s. 96–111.
- COLLINS, P. (2002): Some discourse functions of existentials in English. In: C. ALLEN (ed.), *Proceedings of the 2001 Conference of the Australian Linguistic Society*, s. 1–6. Dostupné online na adrese: <http://www.als.asn.au>. (poslední přístup: 5. 2. 2024)
- COMPANY, C.C. (2006): Subjectification of verbs into discourse markers: Semantic-pragmatic change only? *Belgian Journal of Linguistics*, 20, s. 97–121.
- CORNISH, F. (2011): Strict anadeixis, discourse deixis and text structuring. *Language Sciences*, 33, s. 753–767.
- CROFT, W. (2001): *Radical Construction Grammar. Syntactic theory in typological perspective*. Oxford: Oxford University Press.
- DUŠKOVÁ, L. (1999): *Studies in the English Language*, část 2. Praha: Karolinum.
- DUŠKOVÁ, L. a kol. (2006 [1988]): *Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny*. Praha: Academia. Dostupné online na adrese: <https://mluvniceanglictiny.cz> (poslední přístup: 24. 2. 2024).
- FRETHEIM, T. — AMFO, N. A. A. — VASKÓ, I. (2011): Token-reflexive, anaphoric and deictic functions of 'here'. *Nordic Journal of Linguistics*, 34, 3, s. 239–294.
- FRIED, M. (2004): Czech reflexivization and the invariance principle revisited. *Slavic and Eastern European Journal*, 48, s. 627–653.

- FRIED, M. (2009): Construction grammar as a tool for diachronic analysis. *Constructions and Frames*, 1, 2. Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins B.V., s. 262–291.
- FRIED, M. (2010): Introduction: From instances of change to explanations of change. In: M. FRIED — J.-O. ÖSTMAN — J. VERSCHUEREN (eds.), *Variation and change: pragmatic perspectives*. Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins B.V., s. 1–16.
- FRIED, M. (2013): Pojem konstrukce v konstrukční gramatice. *Časopis pro moderní filologii*, 95, s. 9–27.
- FRIED, M. (2017): Konstrukční gramatika. In: P. KARLÍK — M. NEKULA — J. PLESKALOVÁ (eds.), *CzechEncy — Nový encyklopedický slovník češtiny*. Dostupné online na adrese: <https://www.czechency.org/slovník/KONSTRUKČNÍGRAMATIKA> (poslední přístup: 7. 2. 2024)
- GLOVER, K. D. (2000): Proximal and distal deixis in negotiation talk. *Journal of Pragmatics*, 32, s. 915–926.
- GUNDEL, J. K. — HEDBERG, N. — ZACHARSKI, R. (1993): Cognitive status and the form of referring expressions in discourse. *Language*, 69, s. 274–307.
- HALLIDAY, M. A. K. — HASAN, R. (1976): *Cohesion in English*. London: Routledge.
- HERBST, T. — HEATH, D. — ROE, I. F. — GÖTZ, D. (2004): *A Valency Dictionary of English: a corpus-based analysis of the complementation patterns of English verbs, nouns and adjectives*. Berlin / New York: de Gruyter.
- HIMMELMANN, N. (2004): Lexicalization and grammaticization: Opposite or orthogonal? In: W. BISANG — N. P. HIMMELMANN — B. WIEMER (eds.), *What Makes Grammaticalization—A Look from its Fringes and its Components*. Berlin: Mouton de Gruyter, s. 21–42.
- HIRSCHOVÁ, M. (2013): *Pragmatika v češtině*. Praha: Karolinum.
- HUANG, Y. (2019): *Pragmatika*. O. DUFEK — L. SAICOVÁ ŘÍMALOVÁ (trans). Praha: Karolinum.
- HUDDLESTON, R. — PULLUM, G. K. (2002): *The Cambridge Grammar of the English Language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- LAKOFF, R. (1974): Remarks on this and that. *Chicago Linguistics Society*, 10, s. 345–56.
- MALCHUKOV, A. — SIEWIERSKA, A. (2011): Introduction. In: A. MALCHUKOV — A. SIEWIERSKA (eds.), *Impersonal Constructions: A Cross-Linguistic Perspective*. Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins, s. 1–15.
- PERGLER, J. (2020): *Česká reflexivní deagentizace v diachronním pohledu*. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta.
- QUIRK, R. — GREENBAUM, S. — LEECH, G. — SVARTVIK, J. (1985): *A Comprehensive Grammar of the English Language*. London: Longman.
- RAUTIONAHO, P. — FUCHS, R. (2020): Recent change in stative progressives: A collostructional investigation of British English in 1994 and 2014. *English Language and Linguistics* 25, 1, s. 35–60.
- SIEWIERSKA, A. (2008): Introduction: Impersonalization from a subject-centred vs. agent-centred perspective. *Transactions of the Philological Society*, 106, 2, s. 115–137.
- TARALDSEN MEDOVÁ, L. (2017): Expletivum. In: P. KARLÍK — M. NEKULA — J. PLESKALOVÁ (eds.), *CzechEncy — Nový encyklopedický slovník češtiny*. Dostupné online na adrese: <https://www.czechency.org/slovník/EXPLETIVUM> (poslední přístup: 3. 2. 2024)
- ZIV, Y. (1982): Getting more mileage out of existentials in English. *Linguistics*, 20, s. 747–762.

ONLINE SLOVNÍKY

“Here’s hoping.” Oxford English Dictionary. Dostupné z: <https://www.oed.com/search/dictionary/?scope=Entries&q=here%27s+hoping> (poslední přístup: 24. 2. 2024)

“Here’s hoping.” Merriam-Webster Dictionary. Dostupné z: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/here%27s%20hoping> (poslední přístup: 3. 2. 2024)

KORPUS

English Web 2021 (enTenTen21). Dostupné z:
<https://www.sketchengine.eu/ententen-english-corporus/>

Markéta Malá | Katedra anglického jazyka a literatury,
Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy | Celetná 13, 116 39, Praha 1
ORCID ID: 0000-0003-3611-8433
Marketa.Mala@pedf.cuni.cz

Zuzana Nádraská | Katedra anglického jazyka a literatury,
Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy | Celetná 13, 116 39, Praha 1
ORCID ID: 0009-0001-6402-8470
Zuzana.Nadraska@pedf.cuni.cz